

ԿՐԹՆԱԿԱՆ

ՄԵՂՔԵՐ ԽՕՍԻՌՈՎ ՈՒ ԳՈՐԾՔՈՎ

«Տեսող ամենայնի,
Մեղայ Քեզ խորհրդով, բանիւ եւ գործով.
Ձնջեա զանագիր յանցանաց խնաց,
եւ գրեա զանուն իմ ի դպրութեան կենաց.
եւ ողորմեա՛ Քո արարածաց եւ ինձ՝ բազմամեղիս»:
(Ազոթք Իւրաքանչիւր Անձին Հաւատացելոյ Ի Քրիստոս.
Շնորհակ. Դր. տուն):

Կը շարունակուի Հաւատով խոստովա-
նիւմի մեղաց խոստովանանքի մասը եօթնե-
րորդ այս տունով:

«Տեսող ամենայնի».— Աստուած կը
տեսնէ ամէն ինչ: Ան կը տեսնէ ոչ միայն
համազօքի ամբողջ պարունակութիւնը զոր
ինք ստեղծած է, այլ նաեւ հողեղէն արարա-
ծի բոլոր շարժումներն ու գործերը. կը լսէ
անոր բոլոր խօսքերը, և իրազեկ է մար-
դուն բոլոր մտածումներուն: Երբ Աստուծոյ
կամ Անոր կատարած գործողութեանց մա-
սին կը խօսինք, մեր եզրերը կ'առնենք մար-
դու համար գործածուած բառերէն. ըստ
այնմ, երբ կ'ըսենք «Աստուած կը տեսնէ»,
մարդկային կեանքէ առնուած պատկեր մը կը
գործածենք բացատրելու համար Աստուծոյ
իրազեկ ըլլալը ամէն բանի՝ որ կը կատար-
ուի Իր իսկ ստեղծած տիեզերքին մէջ:
Ըստ այնմ, տեսնելը այստեղ կը նշանակայ
գիտնալ բացատրութեան հետ: Տեսող ամե-
նայնի ուրիշն կը նշանակէ ամենագէտ: Աս-
տուած իբրեւ ամենագէտ՝ տեղեակ է ամէն
անցողաբանի. ոչինչ ծածկեալ է Անոր «ա-
մենատես աչք»էն: ՃԼԸ.(*) Սաղմոսը սքան-
չելի կերպով կը պատկերացնէ Աստուծոյ
այս ամենատեսութիւնը. «Դուն գիտես իմ
նստիլս և իմ ելնելս. իմ խորհուրդներս

կը հասկնաս հեռուէն . . . խաւարը քեզի
համար խաւար չէ. գիշերը ցերեկի պէս
լուսաւոր է քեզի համար»:

«Մեղայ Քեզ խորհրդով, բանիւ եւ գոր-
ծով».— Նախորդ աղօթատունի մէջ մեղայ
ըսուած էր այն մեղքերուն համար՝ որոնք
գործուած էին մեքով, հոգով և մարմնով.
Իսկ այստեղ կը խոստովանուին մեղքեր՝
որոնք գործուած են մեքով, խօսքով և
գործով: «Մտօք» և «խորհրդով» գործուած
մեղքերը գրեթէ նոյն են, ինչպէս կը հաս-
տատուի «Ձգնում» թանաձեւին մէջ. «մե-
ղայ չար խորհրդով մտաց»: Ասոնց մասին
խօսած ենք մեր նախորդ յօդուածով. ան-
գրադասանք այժմ մնացեալ երկուքին:

Որոնք են բանիւ գործուած մեղքերը:
Դիմելով ժամագրքի մեղաց ցանկին, «Ձգն-
ում» թանաձեւին, այնտեղ յիշուած կը
գտնենք ցուցակը կարգ մը լեզուական մեղ-
քերու՝ որոնք կը սկսին սա մակդիրով.
«մեղայ չարաբանութեամբ լեզուիս». ապա
կը յաջորդեն այս մեղքերը, զիսաւորուած՝

Սախօսութեամբ. — Հանրածանօթ և
տարածուն մեղքը, զոր կը գործէ գրեթէ
ամէն արարած, կամաւ կամ ակամայ, զի-
տութեամբ կամ անգիտութեամբ: Ստախօ-
սութիւնը ճշմարտութիւնը կեղծել, ծածկել
կամ խեղաթիւրել է, անձնական շահու-
համար կամ վտանգէ մը ինքզինք աղատե-
լու մտահոգութեամբ: Հոգեով տկար և
նկարագրով վատ կամ թոյլ մարդոց գործն
է ստախօսութիւնը, երբ ան արդէն մոլու-
թեան մը կամ յոռի ունակութեան մը վե-
րածուած է: Արի և անշահախնդիր մարդը
երբեք պատճառ չունի սուտ խօսելու: Մեր
Տիրոջ հրահանգը յստակ է այս մասին.
«Ձեր այլոն ըլլայ այո, ոչը՝ ոչ»: Ամբողջ
Աստուածաշունչը ծայրէ ի ծայր ամենա-
խիստ խօսքեր ունի ստախօսին դէմ, և
հրահանգներ՝ այս ախտին վերաբերմամբ.
«Պիղծ է իմ առջև ստախօս շրթունքը»
կ'ըսէ Աստուծոյ անձնաւորեալ իմաստու-
թիւնը (Առակ., Ը., 7): Ամտախօս բերանը
ինքզինք կը սպաննէ՝ կ'ըսէ Աստուծոյ ի-
մաստութիւնէն ներշնչեալ ուրիշ հեղինակ
մը (Իմաստ., Ա., 11): Ստախօսութեան
հետ նոյն է քնականաբար սուտ վկայութիւն
տալը, որ խստիւ արգիւնուած է Աստուա-

(*) Աշխարհաբար Սաղմոսաց գիրք գործա-
ծողներ մէկ զլուս աւելի պէտք է հաշուեն այս-
տեղ յիշուած զլուսներէն, որովհետեւ Ժ. զլու-
սէն սկսեալ, երբայական բնագրի (որուն համա-
ձայն է աշխարհաբարը) և եօթանասնից բնագրի
(որմէ թարգմանուած է մեր գրաբար Աստուա-
ծաշունչը) միջև մէկ զլուսի տարբերութիւն կայ:
Որով եօթանասնից Ժ. զլուսը կը համապատաս-
խանէ երբայական ԺԱ.ին:

ծաշունչին մէջ և անցած՝ Տասնաբանեայ Որէնքի մէջ. «Սուտ վկայութիւն մի՛ տար»։ Այսպէս կոչուած «անմեղ» կամ «սպիտակ սուտ» գոյութիւն չունի. երբ իրողութիւն մը կամ ճշմարտութիւն մը յետին և ոչ գովելի նկատումներով կը խեղաթիւրուի, զիմացինին միտաս պատճառելու կամ ենթակային չափ ազահովելու համար, սուտ մըն է և հետեւաբար մեղապարտ և սև է. ուստի չկրնար ըլլալ «անմեղ» կամ «ճերմակ»։ Կատակը սուտ չէ. կարեւոր գաղտնիք մը կամ խոստովանանք մը, զոր յայտնելով պիտի տուժէ ընկերութիւնը ընդհանրապէս կամ մեր մէկ ընկեր-արարածը, ծածկեալ պահելը խոհականութեան պահանջն է։

Սուտ երգմամբ. — Երգում ընել արտօնուած է Հին Կտակարանով, բայց արգիւնուած՝ Նորով։ Դժբախտաբար սակայն Աւետարանական պատուէրը, «մի՛ երգնու աւանդին», կարելի չէ եղած տառապէս պահել մինչև իսկ քրիստոնէական շրջանակներու մէջ, ուր, օրինակ, դատարաններու մէջ, յաճախ կը պահանջուի երգնուլ Աւետարանի վրայ, կամ այլ կերպով, ըստելիքին կամ ըստածին ճշմարտութեան ի հաստատութիւն։ Եթէ անկարելի է բնաւ երգում չընելը, գէթ կարելի է և պարտադիր պահանջք՝ թէ՛ բարոյական և թէ՛ պետական օրէնքով, սուտերգում չընել։ Սուտ երգնուլը կրկնակի ստախոսութիւն է. նախ՝ որովհետև տրուած վկայութիւնը ինքնին սուտ է, երկրորդ՝ կը ստէ յայտարարելով որ ըստածը ճշմարիտ է, երբ իրականին մէջ սուտ է։

Երգում մը հաստատելու համար «Աստուած վկայ», «խաչ վկայ», և նման սերութեանց կոչումներ ընելը գործուած մեղքը կը վերածէ ծանրագոյնի, եթէ մինչև իսկ ստերգումը թեթեւ յանցանք մը եղած ըլլայ։ Հետեւաբար ամենալուրջ կերպով զգուշանալ որ մեր երգումներուն չխառնուին Աստուծոյ կամ այլ սրբութեանց անունները։

Երգման անցումներով. — Այսինքն մեղանչել՝ տրուած ուխտ մը կամ երգում մը կոտրելով, չգործադրելով, անոր հաւատարիմ չըլլալով։ Ասիկա ականարկութիւն է յատկապէս այնպիսի պաշտօնական կամ բարեկամական կամ առևտրական գործո-

ղութեանց, որոնց ընթացքին ենթական կա՛մ գաշինք կը կնքէ, կա՛մ պայմանագրութիւն մը կը հաստատէ, և ապա անոնց նկատմամբ անհաւատարիմ դուրս կուգայ, խոստմնադրութեամբ կամ երգմնագանց կ'ըլլայ։ «Բերանդ երգումի մը ընտելացներ» կ'ըսէ Աստուածաշնչական իմաստութիւնը, որ պէսգի անոր դէմ գործելու վտանգի չենթարկես ինքզինքդ։

Հակառակութեամբ, վիճաբանութեամբ. — Իրարու արենակից մեղքեր են, և կը կազմեն թեթեւ և յամառ նկարագիրներու մէկ եպիբելի գիծը։ Մին միւսին անմիջական շարունակութիւնն է, ինչպէս ծառին ճիւղերը՝ բունին։ Երբ զիմացինին արտայայտած կարծիքին անձնական հակառակութեան ոգիով մօտենայ մէկը, անխուսափելիօրէն պիտի յաջորդէ վիճաբանութիւնը։ Մեղք են հակառակութիւնը և վիճաբանութիւնը, երբ ասոնց նպատակը չէ ճշմարտութիւնը երեւան հանել, այլ՝ ի՛ր տեսակէտը քալեցնել, անկախաբար անոր չիտակ կամ սխալ ըլլալէն, առանց նկատի ունենալու պաշտպանուած տեսակէտին օգտակար կամ միտասակար ըլլալը։ Մեր ազգային մեծագոյն, այսինքն մահացու մեղքերէն մէկն է այս, որ յաճախ անգարմանելի միմաներ կը պատճառէ մեր համայնքներուն և ամբողջ ազգին առհասարակ։ Երբեք օգուտ առաջ չէ եկած հակառակութենէ և վիճաբանութենէ. ոչ ոք իր տեսակէտը չահած է հակառակութեամբ և վիճաբանութեամբ։ Ասոնք ընդհակառակը ծառայած են անհատները և հաստատմանը աւելի խտացնելու, իրենց տեսակէտին — յաճախ ծուռ և սխալ — աւելի կառչելու, և չարիքը մշտնջենաւորելու, տարածելու և ամրացնելու։ Գործք Առաքելոցի մէջ (ն., 38-40) Գամաղիէլ շատ խոհական սկզբունք մը կը դնէ հակառակութեանց և վիճաբանութեանց առաջին առնելու համար. «Եթէ մարդոցմէն է այդ խորհուրդը կամ գործը, ինքնին պիտի կործանի արդէն. իսկ եթէ Աստուծմէ է, չէք կրնար քակել զանոնք, գուցէ Աստուծոյ դէմ ալ մարտնչող ըլլաք»։ Սակայն մեր իրականութեան մէջ ո՛վ կըլնայ մտածել «տեղի տալու» առաքինութեան մասին։ «Տեղի տալ» արդարեւ եթէ վախի կամ շահու ականակութեամբ կը կա-

տարուի մեղադրելի է, իսկ եթէ «տեղի կը տրուի» գործուած չարիք մը գէթ սահմանափակելու, կամ գործուելիքի մը առաջին առնելու համար, ստոյգ նշան է հոգեկան արիւնքի ան և նկարագրի ազնուութեան՝ որ քիչերուն տրուած բնական կամ աստուածային շնորհք մըն է: Հակառակութեան ոգիի եռալը և թռչնային անվերջ վճիճանքը անհատի մը մօտ կամ համայնքի մը մէջ, ինքնին ապացոյցներ են անոնց հոգիի պղծութեան, մտքի թեթևութեան և նկարագրի վատասեման:

Բանասերութեամբ. — Խառնակութիւն ընել, երկու բարեկամներու միջև կասկած, ցրտութիւն, բաժանում և հակառակութիւն ստեղծել, մօտենալով նախ մէկին իբրեւ բարեկամ և խօսելով միւսին անգոյ չար զիտաւորութեանց մասին, և ապա միւսին ընելով նոյն բանը և այսպէս թշնամութիւն սերմանելով երկուստեք: Այս ախտը արդիւնք է նախանձի: Բանասերու մեր լեզուին մէջ համանիշ է Ստանայի, ինչպէս կ'երգուի մեր շարականներուն մէջ, որովհետեւ Աստուծոյ և մարդուն միջև բաժանում յառաջ բերու ան, Աստուծոյ մօտ գրութիւնը մարդուն նկատմամբ կասկածելի ցոյց տալով:

Շոգմոգութեամբ. — Վերինին ազգական մեղք մըն է: Շոգմոգութեամբ ուրիշները տարհամոզել է գէպի չարը, խաղով կատակով միամիտներուն մտքին մէջ չարութեան որոմ ցանել, մտքի աճաբարութեամբ պարզ և անմեղ հոգիներու մէջ կասկած, սխալ մտածում և այլն ներարկել: Կը նշանակէ նաև ափեղ-ցփեղ խօսիլ, շողակրատել, շատախօսութիւն ընել՝ միշտ չարութիւն և կասկածելի մտքեր սերմանելով:

Քսու. — Այս բառը թէև աշխարհաբար լեզուի մէջ իբրեւ ածական կը գործածենք, բայց այստեղ գոյական է և գործիական հոլով, այսինքն քսութեամբ: Քսութիւնն ալ վերև յիշուած մեղքերուն խնամի է. կը նշանակէ խօսք տանիլ-բերելու թեթևաբարոյութիւն, պարզապէս բարեկամներու և դրացիներու միջև ատելութիւն, բարդութիւն և կապ-ու-կոխ սերմանելու նպատակով: Կը նշանակէ նաև ուրիշներու ականջին «քս-քս» խօսիլ, որուն նիւթը միշտ վարկաբեկիչ և անաւագիչ ըլլալով մեղա-

պարտը չի համարձակիր բարձրաձայն խօսիլ:

Խաւարկաբանութեամբ. — Անգործ, ծոյլ և անօգտակար մարդոց դրաղմունքը. անչաճ խօսակցութիւն, որու մասին Աւետարանը կ'ըսէ. «Ամէն դատարկ խօսքի համար, զոր մարդիկ կը խօսին, դատաստանի օրը հաշիւ պիտի տան» (Մտթ., ԺԲ., 36):

Ծալու. — Ծաղր կամ ծաղրանք բառին գործիականն է. ուրեմն կը նշանակէ ծաղրելով, ուրիշներուն վրայ ծիծաղելով. մարդոց անմեղ մէկ թերութիւնը խօսքի և խնդուքի նիւթ ընելով. քթին տակէն խընդալով ուրիշներու ակամայ պակասութիւններուն վրայ:

Զբախտութեամբ. — Նոյն ընդ դատարկաբանութեան, աւելի թեթև և լպրծուն գետնի վրայ:

Հեռախօսութեամբ. — Խօսքեր՝ որոնք բարեկամներու և դրացիներու միջև բաժանում յառաջ կը բերեն. խօսքեր և զաղափարներ՝ որոնք եկեղեցւոյ մէջ հերձուածի պատճառ կ'ըլլան:

Անիծաբանութեամբ. — Անտեղի կերպով անէծք կարգալ ընկերոջ հասցէին. չար կամենալ անոր համար:

Տընջելով, դժգոհելով. — Իրարու արեւնակից մեղքեր՝ զոր կը գործէ մէկը երբ ուրիշ կը հաւնի, ամէն ինչ կը դատապարտէ և կը քննադատէ: Վարակիչ ներքին ախտեր են ասոնք, որոնք զիւրաւ և շուտով ուրիշներու կը փոխանցուին: Դժգոհ և տըրտընջացող հոգիի մէջ ոչ բնական առաքինութիւններ կը ծաղկին, օրինակ գուարթութիւն, լաւատեսութիւն, բարեացակամութիւն, և այլն, ոչ ալ գերբնական շուշաններ կը բուսնին: Աստուծոյ քաղցր և սիրազեղ հոգիին համար ամենէն հեղձուցիչ մթնոլորտն է դժգոհութիւնը, տըրտունջը և դառնութիւնը, որոնք ուղիղ գծով կ'առաջնորդեն յուսահատութեան:

Բամբասելով. — Մէկի մասին վատ խօսքեր տարածել անոր փնտսելու յատուկ զիտաւորութեամբ. բանասերութեանէն միակ տարրերութիւնը այն է որ բամբասանքի նիւթը կրնայ շիտակ ըլլալ, բայց զիտաւորութիւնը ծուռ է: Մատնութիւնը, դաւաճանութիւնը, զրպարտութիւնը և ասոնց պէս խտտելի և ստորին մեղքերը ծանրագոյն և մահացու բամբասանքներ են:

Հայնոյելով. — Արեւելքի մէջ առաւելարար տարածուած տղեղ և անկրթութիւն մատնանշող լեզուագարութիւն. խօսքով անարգել մէկու մը անձը, պատիւը կամ ազգականները: Հայհայանքը կրնայ նկատուիլ լեզուի բորոտութիւն:

Այժմ անդրադառնանք գործով մեղքերու: Առհասարակ մարդ իր բոլոր գործերը կը կատարէ ձեռնով. հետեւաբար «Զղջում»-ի մէջ ալ գործնական մեղքերը կը նոյնանան ձեռքով կատարուած չարագործութեանց հետ, որոնք են.

Գողութեամբ ձեռնացն. — Գողութիւնը ուրիշին սեպհականութիւնը իւրացնելն է, բռնութեամբ կամ անկէ գողտնի կերպով: Գողութեան արտին գերի ըլլալը կ'ենթադրէ ընկերային ցած մակարդակի վրայ գտնուիլ. զիտակից մարդը, արժանապատւութեան տէր անձը չի զիջանիր այս արտին ստրուկ դառնալ: Ստոյգ է թէ աղքատութիւնն է առհասարակ պատճառը գողութեան, այսուհանդերձ զիտակից անձը, աղքատ կամ հարուստ, գողութիւն չ'ընէր:

Ազանելով, գրկելով. — Երկուքն ալ գողութեան ազգական մեղքեր են: Առաջինով մարդ իր ունեցածէն աւելին ցանկանալով ձեռք կը նետէ ուրիշներու ստացուածքին և կը տիրանայ անոնց: Իսկ երկրորդով մարդ կը տիրանայ ուրիշի իրաւունքին: Եթէ երկու գործի ընկերներ են, փոխանակ արդար կերպով շահը իրարու մէջ բաժնելու, զրկողը կը տիրանայ նաև ընկերոջ բաժինին:

Հաւրկանելով. — Ուրիշին զարնել, ծեծել, ապտակել անիրաւ տեղը:

Սպանանելով. — Գործքով կատարուած մեղքերուն ծանրագոյնն է, զոր բարեբախտաբար իր տառական առումին մէջ քիչեր կը գործեն. սակայն բառին բարոյական և աւետարանական առումով քիչեր գերծ են սպաննութեան այս մեղքէն: «Ով որ իր եղբոր բարկանայ ի զուր տեղ, պարտաւոր պիտի ըլլայ դատաստանի», ըսաւ մեր Տէրը: Այստեղ ի զուր տեղ իր նմանին բարկանալը սպաննութեան հետ նոյն դժին վրայ կը գրուի. որովհետև սպաննութեան ալ պատիժը «դատաստանի պարտական» ըլլալն էր: Մեր Տէրը սպաննութեան պատիժէն աւելի ծանր կը նկատէ իր եղբոր «յի-

մար» ըսելը. այսպիսին պատիժը «Ատեանի պարտաւոր» ըլլալն է. իսկ իր եղբոր «մորս» այսինքն «ապուշ» ըսողը «գեհենի կրակին» պարտաւոր պիտի ըլլայ, այսինքն յաւիտենական պատիժի արժանի պիտի ըլլայ: Բարոյական հասկացողութեամբ՝ սպաննութեան մեղքին համագործ մեղքեր են մարդու սիրտ վիրաւորելը, մարդ անարգելը, զայն անաւագելը, և այլն: Հետեւաբար ոչ ոք փարիսեցիական մաքրակրօնութեամբ սպաննութեան մեղքին վրայէն թեթև կերպով չանցնի, խորհելով որ զայն չէ գործած: Ամէն օր, գրեթէ ամէն օր կամաւ կամ ակամայ կը գործէ բարոյական սպաննութեան մեղքը:

Ընդ զաւրս ւածելով. — Քաշկռտելով, անմեղ կամ մեղաւոր մէկը գետին նետել և քաշկռտել առ հասարակ զայն մեղցնելու զիտումով: — Ասոնք են ահաւարկ, համաձայն մեր ժամագրքի մեղաց ցուցակին, այն մեղքերը՝ որոնց համար այս աղօթատունով զղջում կը յայտենք «մեղայ Բեզ խորհրդով, բանիւ և գործով» ըսելով:

«Ձնցեա զձեռագիր յանցանաց իմոց». — Պատկերաւոր բացատրութիւն մըն է այն իրողութեան թէ մարդոց մեղքերը հովը չի տանիր, այլ «կը գրուին», այսինքն կը մնան, մինչև որ օրինաւոր ձևով ջնջուին: Այս պատկերաւոր աստիճանը կ'առնուի երկրի վրայ տիրող այն իրողութենէն, ըստ որում պարտականներու անունները իրենց պարտքին քանակով և տեսակով արձանագրուած կը մնան պարտատէրներու տոմարին մէջ: Ըստ այսմ ալ՝ իւրաքանչիւր մեղք պարտք մըն է որ «կ'արձանագրուի» իւրաքանչիւր մեղաւորի անուան զիմաց: Երկրի վրայ երբ մեր պարտքերը վճարենք, պարտատէրը գիծ մը կը քաշէ մեր անուան և պարտուց վրայ, որով կը ջնջուի մեր պարտքը: Քանի որ Աստուծոյ «մեղայ» կ'ըսենք և կը խոստովանինք մեր մեղքերը, կը խնդրենք որ մեր խոստովանանքը բաւարար հատուցում նկատէ Աստուծոյ և «ջնջէ մեր յանցանքներու գիրը»:

«Եւ գրեա զանուն իմ ի դպրութեան կենաց». — Վերոյիշեալ պատկերաւոր աստիճանի հակապատկերն է այս խօսքը: Իրպրութիւն այստեղ կը նշանակէ զիրք: Որպէս թէ երկնքի մէջ կայ «գիրք» մը՝ որուն մէջ

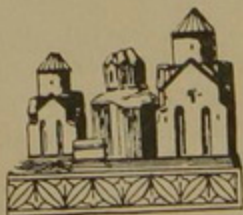
արձանագրուած են յաւիտենական կեանքի արժանանալիքներուն անունները: Պատկերը հին է և Աստուածաշնչական. Մովսէս կ'ազերսէ Աստուծոյ որ ներէ իր ժողովուրդին մեղքը, «ապա թէ ոչ, ջնջէ զիս Քու դպրութենէդ, որուն մէջ գրեցիր» (Ելք, ԺԲ., 32): Բայց Աստուած կը պատասխանէ. «Ան որ մեղանշեց իմ առջևս, զայն պիտի ջնջեմ իմ դպրութենէս»: Սաղմոսաց գրքին մէջ ըսուած է. «Անոնք պիտի ջնջուին Քու կենաց դպրութենէդ, և Քու արդարներուդ հետ պիտի չգրուին» (Սղմ., ԿԸ., 28): Աւետարանի մէջ ալ ակնարկութիւն կայ արդարներու անուն երկնքի մէջ գրուելուն. Յիսուս Իր աշակերտներուն կ'ըսէ. «Մի ուրախանաք անոր համար որ գեներ կը հնազանդին ձեզի, այլ ուրախացէք որ ձեր անունները գրուած են երկնքը» (Ղկս., Ժ., 20): Ուրեմն այս խօսքը պարզապէս կը նշանակէ՝ զիս արդարներու դասին արժանացուր:

Փոքր բայց համապարփակ աղօթատուն մըն է «Տեսող Ամենայնի»: Աղօթաւորը այդու Աստուծոյ ամենուրեքութեան խոր գիտակցութեամբը ծունկի կուգայ Անոր ներկայութեան, և հոգւոյ խոր խոնարհութեամբ կ'ըսէ.

«Ամէն ինչ սեւեռող Տէր,
Մեղք գործեցի՝ Քեզի դէմ
Խորհրդով, խօսքով ու գործով.
Ձեզէ իմ յանցանքներուս զիրը,
Եւ զրէ անուցս կեանքի զբիւն մէջ.
Եւ ողորմէ՛ Քու արարածներուդ, Եւ ինձի՝ ծանր մեղաւորիս»:

(8)

ՇՆՈՐՀՔ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԱՊԵՐԱԽՏՈՒԹԵԱՆ ԱԽՏԸ

«Յիսուս եկն, և իւրեմն զՆա ոչ ընկալան»
(ՅՈՒՎԷ., Ա., 11):

Կար ժամանակ երբ աշխարհ բարոյական և հոգեկան խաւարի մէջ էր, և մարդիկ կը թափառէին նախապաշարութեան, աւելորդապաշտութիւններու, տգիտութեան, ամբարշտութեան, կոսապաշտութեան, բարոյական ապականութեան և այլ մոլութիւններու մէջ: Ուստի Աստուած փոքր ժողովուրդ մը ընտրեց, որպէսզի գէթ անոր մէջ վառ մնար ճշմարիտ Աստուծոյ հասկացողութիւնը և աստուածապաշտութեան աւելի մաքուր և բարձր կերպերը: Այս նպատակով Աստուած այս ընտրեալ ցեղի անդամներուն մէջ, զէպի իրենց կոչումը գիտակցութիւն արթնցնելու համար, տուաւ նախ ճշմարիտ հաւատքով լեցուած նահագիտներ և ապա դատաւորներ, տեսանողներ ու մարգարէներ: Բայց անոնք առհասարակ խստապարանոց ժողովուրդ մը դուրս եկան և չհետեւեցան անոնց պատգամներուն: Հուսկ ապա, «ի լրումն ժամանակաց», Աստուած Իր Միածին Որդին զրկեց. դժբախտաբար սակայն Անոր ալ մտիկ չըրին և ի վերջոյ Դողգոթայի մահուան դատապարտեցին: Հետեւեցաւ Աւետարանագիրը կ'ըսէ. Յիսուս «Իրեններուն եկաւ և իրենները զինքը չընդունեցին»:

Ի՞նչ եղաւ արդիւնքը: Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդն ըլլալու առանձնաշնորհումը իրենցմէ առնուելով բոլոր ազգերէ կազմուած Եկեղեցիին տրուեցաւ: Ս. Դրոց բառերով, առաջինները վերջին եղան և վերջինները առաջին:

Ա. — Իսրայէլի ապերախութիւնը: — Ծաղկազարդի օրը երբ Յիսուս Երուսաղէմ կուգար, հրեաներ ովսանաներով զինքը երկինք կը բարձրացնէին. բայց Ինք երբոր հեռուէն Երուսաղէմը տեսաւ, լացաւ անոր վրայ: Լացաւ որովհետեւ Երուսաղէմի զրթախտ ապագան տեսաւ Իր հոգիին աչքերովը և ուստի բացազանչելով ըսաւ. «Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, որ մարգարէներ կը կոսորէիր ու եեզի զրկուածներ կը բար-